

Reizen met bijenvolken

Christ Smeekens, Ambrosiushoeve

In Nederland zijn maar weinig plaatsen waar het gehele jaar goede drachtomstandigheden zijn. In stedelijke gebieden wordt deze situatie nog het dichtst benaderd. Om van de verschillende drachten optimaal te kunnen profiteren is reizen, zeker voor de bijenhouders met veel volken noodzakelijk. Ook als bijenvolken worden ingezet voor bestuiving is reizen noodzakelijk.

Belangrijk is om voldoende kennis te hebben van de drachtgebieden waar men heen wil reizen.

270

Reizen naar de lamsloor op Texel. Foto: M.L. Boerjan

Hiervoor is kennis van drachtplanten en ervaring nodig om mogelijke drachtbronnen goed in te schatten. De weersomstandigheden zijn ook belangrijk; zo is het niet zinvol om naar de heidedracht te reizen als het erg droog is. In de afgelopen jaren was de koolzaaddracht in de Flevopolder een gemakkelijke en zekere dracht en was het eenvoudig om in het voorjaar koolzaadhoning te winnen. Een alternatief voor de vroege voorjaarsdracht kunnen wellicht de grienden zijn. Vooral op plaatsen waar veel verschillende soorten wilgen groeien kunnen vaak goede honingopbrengsten gehaald worden.

Maak voor het reizen altijd tijdig goede afspraken met de grondeigenaar/beheerder van de drachtgebieden waar de bijenvolken worden geplaatst.

Bij het reizen van de bijen moet rekening gehouden worden met de eigenschappen van de bijen. Een bijenvolk kent de omgeving van de kast/korf. Bijen, die hemelsbreed over minder dan 6 km worden verplaatst vliegen vaak terug naar hun oude stand-

plaats. In het vroege voorjaar en de late herfst is dit wat minder. Kleine zijwaartse verplaatsingen zijn mogelijk om bijenvolken geleidelijk aan te verplaatsen op een bijenstand. Verplaatsingen naar voren of naar achter kunnen wat groter zijn zonder dat de bijen de oriëntatie op de kast verliezen. Een richtlijn hiervoor is niet mogelijk. Als er een probleem ontstaat is dit gemakkelijk te ondervangen door de bijenvolken weer op de oude plaats terug te zetten. Het af laten vliegen van bijen op andere kasten is alleen maar mogelijk tijdens een goede dracht.

Gedurende de winterrust verliezen bijen hun oriëntatie op de standplaats. Als de bijen in het voorjaar weer uitvliegen moeten ze zich opnieuw oriënteren op de omgeving. Als bijenvolken minimaal twee weken in winterrust zijn kunnen ze over korte afstanden worden verplaatst, zonder dat problemen ontstaan met de oriëntatie van de bijen.

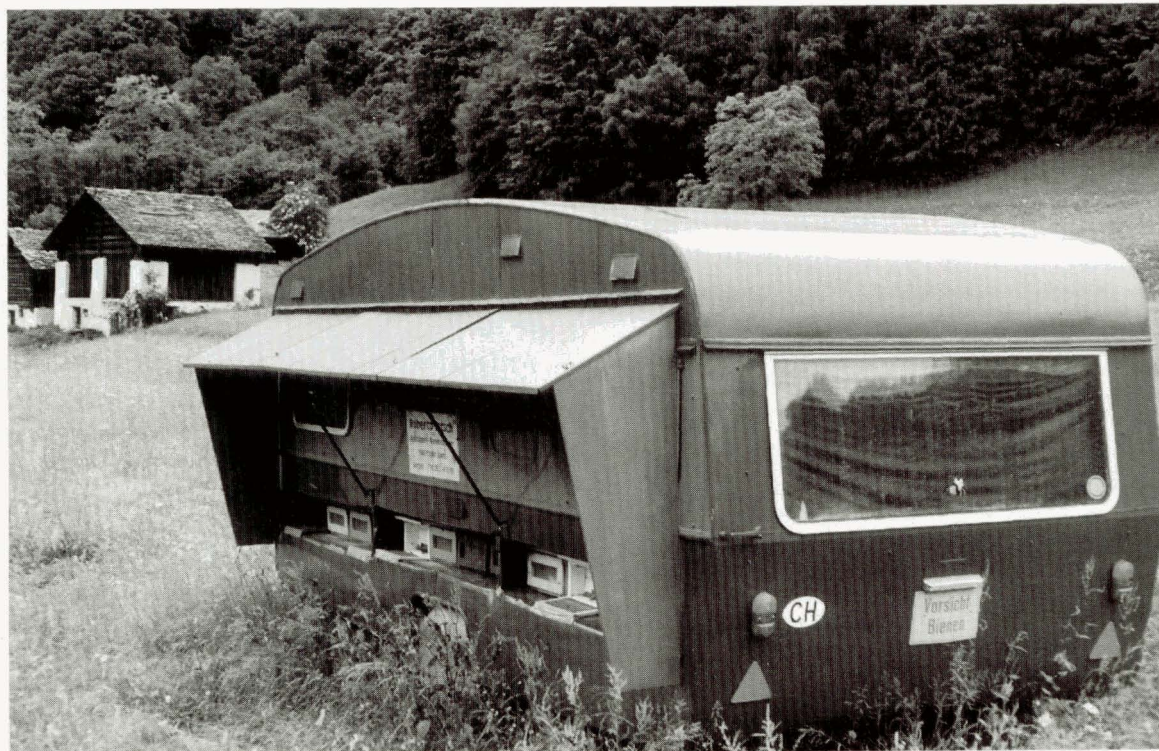
Raten vast

Wat bij het transport mis kan gaan is dat de raten in de kasten verschuiven waardoor ze niet op de gewenste bijenafstand blijven. In oude bijenboeken kan men lezen dat bij het vervoer van bijenkasten de bijenkast zodanig geladen moeten zijn dat de raten in de kast altijd in de rijrichting hangen. De raten moeten loodrecht op de as van het transportmiddel staan waardoor de bijenraten minder gemakkelijk verschuiven. Bij de vroegere boerenkarren en slechte wegen kan ik me daar wel wat bij voorstellen. Bij het huidige wegennet en de beschikbare transportmiddelen is dit niet meer van belang.

Belangrijk bij het reizen is wel dat de raten vastzitten in de kasten. Voldoende lange toplaten van de bijenraten zorgen ervoor dat de raten vastgeklemd zitten in de kasten. Ga niet vlak voor het reizen de bijenvolken uitgebreid inspecteren, de raten komen dan onnodig los in de kasten te hangen. Als voor het reizen een lege broedbak of honingkamer geplaatst moet worden doe dat dan enkele dagen voor het reizen zodat de bijen deze nieuwe raten al zoveel mogelijk vast hebben gekit.

Zorg ook voor goede ventilatie tijdens het reizen. Dit is vooral belangrijk bij warm weer en sterke volken. Een varroabodem met gaas over de gehele bodem is voldoende. Let er wel op dat het gaas niet is dichtgekit.

Vervoer van bijenvolken tot enkele graden onder nul

Reizen? In Zwitserland een makkie, gezien in Ober Engadin nabij Soglio.

veroorzaakt geen schade aan de bijenvolken. Als de bijenvolken eenmaal op de nieuwe standplaats staan, minimaal tien minuten wachten met het openen van de kasten. Als men de bijenvolken meteen opent stormen de bijen vaak in grote aantallen uit de kasten zonder zich goed te oriënteren. Hierdoor kunnen veel bijen verloren gaan.

Koninginnen

Bij het reizen moet ook rekening worden gehouden met de koningin in het bijenvolk. Tijdens het reizen kunnen koninginnen in de moerdop beschadigd raken. Koninginnelarven in de moerdoppen kunnen de effecten van reizen goed doorstaan. De poppen van de jonge koninginnen zijn echter wel gevoelig voor stoten. In de laatste drie dagen van het popstadium vindt de uitharding van de koninginnen plaats. Als in deze periode gereisd wordt met de bijenvolken kan met name schade ontstaan aan de vleugels van de jonge koninginnen.

Voor het maken van de bruidsvluchten oriënteert de jonge koningin zich op de bijenkast en de omgeving. Door reizen met bijenvolken in de periode van de bruidsvluchten kan de bruidsvlucht van de jonge koninginnen mislopen. De jonge koninginnen gaan immers meerdere keren op bruidsvlucht. Aan het

begin van de zomerdracht is dit een belangrijk aandachtspunt. Een goed moment om te reizen is dan 's avonds na het breken van de doppen of uiterlijk 1 à 2 dagen na het doppen breken. De jonge koninginnen blijven de eerste dagen na de geboorte nog in de bijenkast.